Slovo o polku Igorevič

SLOVO

o polku Igorjevě.

Iz staroruskega poslovenil in razložil

M. Pleteršnik.

V CELOVCU.

Na svitlo dalo vredništvo „slovenskega Glasnika.“

1866.

Natisnil Jože Blaznik v Ljubljani.

tresnilo na svobodo in Div se je vrgel na zemljo. Glej! gotske [33]) krasne device so zapele na bregu sinjega morja; brenkajo z ruskim zlatom, prepevajo Busove čase, [34]) slavijo maščevanje Šarokanovo. [35]) — Mi pa, tovarši, hrepenimo po veselji.“

Tedaj spřegovorí veliki Svetoslav zlate besede s solzami pomešane in reče: „O sinova moja, Igor in Vsevlad! zgodaj sta začela plavsko zemljo nadlegovati in sebi slave iskati; ali nista častno zmagala; brez časti sta prelila pagansko kri. Hrabri vajini srci ste v trdem jeklu skovani in v razposajenosti kaljeni. To sta storila moji srebrosivi glavi! Oj! že ne vidim več brata svojega, silnega in bogatega Jaroslava [36]) z mnogimi vojskami vladati črnigovske junake, Mogute, Tatrane, Šelbire, Topčake, Revuge in Olbere. Toti namreč brez ščitov s svojimi noži kričé vojske premagujejo, ponašaje se s slavo preddedov. Vi pa ste rekli: „Ohrabrimo se sami, sami sezimo po prejšnji slavi, sami si zadnjo razdelimo.“

Bi li čudež bil, bratje, da bi se starec pomladil? Dokler se sokol peri, visoko ptice goni, ne dá oskrunjati svojega gnezda. Ali to knežje zlo [37]) krati vza-

---

[33]) Na krimskem polotoku je še tedaj nekaj Gotov bivalo, ki so bili Plavcem podvrženi.

[34]) Bus je bil slaven vojvoda Plavcev.

[35]) Plavskega kneza Šarokana je bil 1107 Svetopolk premagal; za njega so se zdaj Plavci nad Rusi maščevali.

[36]) Jaroslav Vsevladič je gospodoval v Črnigovu od l. 1174 do 1200.

[37]) n. razprtije med knezi.

jeklenimi meči. Pa nad Igorjem, knez, je že solnčna svitloba oslabela; žalosti se drevje obleta. Za Rsjo in za Sulo so gradove porazdelili; junaške vojske Igorjeve pa ni moč več od mrtvih zbuditi. Don te kliče, knez, in zove kneze na zmago. Hrabri knezi Olgovi so dospeli na vojsko.

Ingvar in Vsevlad in vsi trije Mstislaviči! neslabega gnezda sokoli! po nepremagljivi sreči pridobili ste si svoje dežele. Zakaj so vam čelade vaše in lehovski ščiti? Ubranite Plavcem polje s svojimi ostrimi strelami, za zemljo rusko, za rane Igorjeve, pogumnega sina Svetoslavovega.

IX.

Že ne vali več Sula srebernih valov k gradu Perejaslavlju; pa tudi Dvina blatno teče k onim strašnim Poločanom med krikom paganskim. [43]) Edini Izeslav namreč, sin Vasilkov, zazvonil je s svojimi ostrimi meči ob čeladah litevskih, prekosil je slavo deda svojega Vseslava, on sam pa je bil pod rudečimi ščiti na krvavi travi premagan z litevskimi meči. In vzdignivši ga na postelj, rekó mu: [44]) „Knez, tvoje tovarše so ptice s svojimi perotami prekrile in zveri so jim kri polizale.“ Ni bilo tu Bretislava, ne

[43]) Zdaj se obrne pesnik k severni strani, kjer so se Rusi morali z Litvani bojevati. Izmed potomcev Vseslavovih pohvali le Izeslava, potem pa se spominja Vseslavovih slavnih del.

[44]) Kar tu v izvirniku stoji, ni jasno.

drugega Vsevlada, sam je izdihnil biserno dušo iz hrabrega telesa skoz zlati ovratnik.

Potihnili so glasovi, zginilo je veselje. Gorodenske trobente pojó. [45]) Jaroslav in vsi vnuki Vseslavovi! ponižali bi naj svoja bandera in vtaknili oskvrnjene meče; zakaj zašli ste z dedovske slave. Vi ste začeli s svojimi razprtijami vabiti pagane nad rusko zemljo, nad življenje Vseslavovo. Kakošno silo so morali pretrpeti od zemlje plavske!

V sedmem veku po Trojanu vrže Vseslav srečko [46]) za devico, ktera mu je bila mila. On se je vprl s svojimi kljukami v konja in poskočil k gradu kijevskemu in se doteknil s kopjem zlatega prestola kijevskega. Odskaka potem kakor ljuta zver o polnoči iz Belega grada, zavije se v sivo meglo; v jutro

---

[45]) t. j. na boj vabijo.

[46]) V tistih časih so dostikrat knezi pri gostijah srečkali, kdo da bo najprvi vojsko začel in proti komu. Pod devico si moramo tu mesto Kijev misliti. Sicer pa ni vse po pravem redu tukaj povedano, kar je vse Vseslav storil. Ko je bil Novgrad porušil, zedinijo se proti njemu trije sinovi Jaroslavovi, Izeslav, Svetoslav, Vsevlad in ga ob reki Nemigi premorejo. Vseslav je zbežal; pa po zvijači ga dobi Izeslav v svojo oblast, ter ga v Kijevu v ječo vrže. Ko so se pa pozneje Kijevčanje spuntali, oprostili so ga in za kneza kijevskega postavili. Izeslav poprosi poljskega vojvodo za pomoč in jo tudi dobi. Do Belega grada jim Vseslav z Kijevčani nasproti gre; potem pa ponoči pobegne v svojo pološko knezovino.

pa zabobní s zidolomi, odpre vrata novograjska, vniči slavo Jaroslavovo in zbeži kakor volk od Dudutek k Nemigi. Ob Nemigi pa glave steljejo mesto snopov, mlatijo z jeklenimi cepci, življenje na gumno polagajo, dušo vejajo od telesa. Nemige krvavi bregi bili so z nesrečo posejani, posejani s kostmi ruskih sinov.

Knez Vseslav je ljudém sodbe ravnal, knezom je gradove vrejeval, po noči pa je bežal, kakor volk; iz Kijeva je pribežal pred petelinovim petjem do Tmutorokana, prebežal je kakor volk velikega Hrsa. Temu v Polotsku pri sveti Zofiji k svitnici pozvoné in on zvonjenje še zopet v Kijevu zasliši. Akoravno pa je bila modra duša v telesu, dušinem drugu, vendar mu je morala dostikrat nadloge trpeti. Zato mu je modri Bojan že nekdaj zapel te pametne besede: Ne zvitemu, ne ročnemu, in če bi ročen bil kakor ptica, ni mogoče uiti temu, kar mu je Bog odločil.

O jokati se mora ruska zemlja, kedar se spomni prvih časov in prvih knezov. Starega Vladimirja ni bilo moč na kijevske gore prikleniti; njegova bandera so postala zdaj Rurikova in pa Davidova; pa rogove nosečim repi orjejo; kopja pojó ob Dunaju. [47])

X.

Jaroslavnin [48]) glas se sliši; ne vé se za njo, kakor za kukavico ne, kedar rano kuka. Poletim,

---

[47]) nejasne besede.

[48]) Jaroslavna je žena Igorjeva, hči Jaroslava Vladimirjeviča galičkega.

pravi, kakor kukavica po Dunaji, zmočila si bom svoj bobrov rokav v reki Kajali, obrisala bom knezu krvave rane na njegovem čvrstem telesu.

Jaroslavna rano žaluje v Putivlji na obzidji, rekoč: O veter, vetrič moj! zakaj, gospod, silno veješ? zakaj nosiš hinovske puščice na svojih lahkih perotah nad vojsko mojega moža?

Ni ti li bilo dosti, gori pod oblaki veti in zibati ladije na sinjem morji? Zakaj si, gospod, razpihal moje veselje po kovilji?

Jaroslavna rano žaluje na obzidji putivljskega grada, rekoč: O Dnjepr slaviti! ti si predrl kamenite gore skoz zemljo plavsko, ti si na sebi zibal Svetoslavove ladije do vojske Kobjakove.[49]) Priziblji mi, gospod, mojega moža k meni, da ne bom solz pošiljala k njemu na morje.

Jaroslavna rano žaluje v Putivlji na obzidji rekoč: Svetlo in trikrat svetlo solnce! vsem si toplo in krasno! zakaj si, gospod, svoje goreče žarke prostrl nad trume mojega moža? Zakaj si storil, da so na brezvodnem polji se jim žeje loki odpeli, in otožnosti se jim tuli zateknili?

---

[49]) l. 1184 je Svetoslav slavno premagal Plavce in njihovega vodja Kobjaka vjel.

XI.

Skipelo je kvišku morje o polnoči. Vleče se deževje, kakor megla. Knezu Igorju Bog pot kaže iz zemlje plavske v zemljo rusko k očetovemu prestolu. Ugasnila je večerna zarja; Igor spi, Igor bedi, Igor v mislih polja meri od velikega Dona do malega Donca. Konj je pripravljen o polnoči. Ovlur [50]) zažvižga za reko, veleva knezu razumeti; ali kneza Igorja ni! Krika je zabobnela zemlja; zašumela je trava; plavski šotori so se stresli; knez Igor pa skoči kakor podlasica v trstje in kakor beli pandirek na vodo; vrže se na brzega konja in spet skoči ž njega kakor bosi volk, in teče k logu Dončevemu, in leti kakor sokol pod meglami, kedar si gosi in labude za zajutrek, obed in južino ubija. Ko je Igor kakor sokol letel, tekel je Ovlur kakor volk, otresaje s sebe mrzlo roso; razpodila sta namreč svoja brza konja. — Donec reče: Knez Igor! ne malo se moreš zdaj ti ponašati, Končak pa se jeziti in ruska zemlja se veseliti. Igor pa reče: „O Donec, ne malo se moraš ponašati s tem, da si zibal kneza na svojih valovih, da si mu zeleno travo stlal na svojih srebernih bregovih, da si ga odeval s toplimi meglami v senci zelenega drevesa; čuval si me kakor pandirek na vodi, kakor pribe na strugah, kakor črne race na višinah. Tako ti ni tekla reka Stugna, ki je imela izprva neobilen tok; pa požrši tuje valove razprostrla je svojo strugo nad grmovje.

---

[50]) Neki Plavec, ki je Igorju pomogel, da je utekel.

Mlademu knezu Rastislavu je zaprl Dnjepr temne bregove;[51]) joče se mati Rastislavova po mladem knezu Rastislavu. Žalovaje se je nagnilo cvetje, in drevje se je žalosti k zemlji uklonilo; pa srake niso krohotale. Za Igorjem jezdi Gzak s Končakom. Tedaj vrane niso krohotale, kavke so omolknile, srake niso razbotale, samo plezale so po vejah. Deteli s svojim pikanjem pot k reki kažejo, slavci z veselimi pesmami dneva svit napovedujejo. Pravi Gzak Končaku: „Če že sokol k gnjezdu leti, pa bova sokoliča[52]) razstreljala s svojimi pozlačenimi puščicami.“ Reče Končak Gzaku: Če že sokol k gnjezdu leti, pa bova sokoliču krasno devico za ženo dala. In pravi Gzak Končaku: Ako mu krasno devico za ženo dava, ne bova imela ne sokoliča ne krasne device, in ptice naju bodo začele biti na plavskem polji.

XII.

Rekel je Bojan oziraje se na Svetoslavlja, pesnika starega časa Jaroslavovega in vladohlepnega Olga: Težko je biti glavi brez pleč, zlo je telesu brez glave, tako tudi ruski zemlji brez Igorja. Solnce sveti na nebu; knez Igor je v ruski zemlji. Device pojó ob Dunaji; odmevajo glasovi čez morje do Kijeva. Igor jaha po Boričevem k sveti bogorodici Pi-

---

[51]) Rastislav je, predno je mogel do Dnepra priti, v reki Stugni utonil.

[52]) Vladimirja, sina Igorjevega.

rogoški; krajine se radujejo, mesta se veselé, pesem prepevaje starim knezom in potem mladim. Peti tudi mi moramo: Slava Igorju Svetoslaviču, silnemu turu Vsevladu, Vladimirju sinu Igorjevemu. Zdravi knezi in njihova družina, ki se borijo za kristjane proti trumam poganskim. Slava knezom in tovaršem. Amen.

LIBRARY OF CONGRESS
0 002 527 091 5

